Opening en welkomstwoord bij de Uitreiking van de Aletta Jacobsprijs 2026 aan Elanor Boekholt-O'Sullivan door Jacquelien Scherpen, Rector Magnificus RUG 6 maart 2026

Dames en heren, excellenties, familie en vrienden van de laureate, studenten en collega's.

Vandaag reik ik namens de Rijksuniversiteit Groningen een prijs uit aan een vrouw die veel heeft - en nog steeds - betekent voor de emancipatie van vrouwen en meisjes. Het uitreiken van deze prijs doen we niet alleen om haar te eren, maar ook omdat haar werk ons inspireert en haar voorbeeldfunctie ons vooruit helpt.

De Rijksuniversiteit Groningen reikt sinds 1990 de Aletta Jacobsprijs uit omdat we het belangrijk vinden vrouwelijk talent te stimuleren, we willen dat vrouwelijke medewerkers zich gezien en gesteund voelen en om te benadrukken dat rolmodellen ertoe doen.

Deze overtuiging gaat terug naar Aletta Jacobs zelf:
de eerste vrouwelijke student van Nederland bij de Rijksuniversiteit in Groningen. Ze vroeg toestemming om te mogen studeren in een tijd waarin vrouwen dit recht niet hadden. Deze kans werd haar, weliswaar met de nodige hordes, geboden. En ze heeft die kans benut ! Niet alleen voor zichzelf, maar ook voor heel veel andere vrouwen die na haar een studie aan een universiteit gingen volgen.

De Rijksuniversiteit is trots op haar nalatenschap!

- Trots op haar eerste vrouwelijke hoogleraar, Jantina Tammes;
- Trots op haar D&I officer;
- Trots op de vele collega's die zich dagelijks inzetten voor een inclusieve universiteit;
- En trots op het feit dat ze als eerste universiteit in Nederland is gestart met de Rosalind Franklin Fellows, waarvan we er inmiddels bijna honderd (100) hebben.

Daarnaast kent de RUG inmiddels meer dan veertig (40) Aletta Jacobs Chairs. Leerstoelen die niet alleen een naam dragen, maar bijdragen aan zichtbaarheid van vrouwen in de wetenschap, doorstroom en verandering.

Waarom is dit nodig?

- Omdat de wereld ons laat zien dat verworven rechten niet vanzelfsprekend zijn;

- Omdat er landen zijn waar abortus - opnieuw - wordt verboden;
- Omdat online figuren als Andrew Tate invloed hebben op hoe er door jonge mannen naar vrouwen wordt gekeken;
- Omdat traditionele rolpatronen, zoals de zogenaamde ‘tradwives’, opnieuw terrein winnen. De boodschap van deze influencers is tegenstrijdig met het vele geld dat zij verdienen, maar dat terzijde.

Omdat veiligheid van vrouwen en meisjes wereldwijd nog altijd onder druk staat.

Juist daarom is deze prijs niet alleen een ceremonieel moment, maar tevens een duidelijke boodschap: een signaal dat emancipatie aandacht blijft vragen.

Dit jaar ontvangt Elanor Boekholt - O’Sullivan de Aletta Jacobsprijs. Ze krijgt deze erkenning vanwege haar inzet en moedige toewijding aan het creëren van een cultuur van inclusiviteit en veiligheid voor vrouwen bij Defensie en vanwege haar inspanningen om vrouwen actief te betrekken bij vredesprocessen. Geen eenvoudige opdracht!
Bij Defensie werken aan veiligheid en inclusie vraagt lef, doorzettingsvermogen en het vermogen om verandering (en) in gang te zetten in een omgeving die niet altijd meebeweegt.

Elanor heeft deze pioniersfunctie op zich genomen. Ze heeft niet alleen gesproken over verandering maar ze heeft ook daadwerkelijk bijgedragen aan een cultuur waarin vrouwen zich veiliger voelen en beter worden gehoord in een wereld waarin conflicten toenemen, waar oorlogen ontstaan en voortduren
en waar vrouwen nog altijd ondervertegenwoordigd zijn aan de onderhandelingstafel, is dat werk van grote betekenis. Vrede vraagt om inclusiviteit. Vrede vraagt om veiligheid. Vrede vraagt om betrokkenheid van vrouwen.

Elanor toonde zich hierin een rolmodel voor vrouwen binnen Defensie, studenten en jonge professionals.

De uitreiking van de Aletta Jacobs prijs markeert ook een nieuw begin, hetgeen we nog niet wisten toen de prijs werd aangekondigd. Elanor is namelijk sinds vorige week minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Vandaag wordt de start van het project ‘Actie Aletta’ aangekondigd. De RUG voelt zich vereerd dat deze belangrijke actie vernoemd is naar de eerste vrouwelijke student van de Rijksuniversiteit Groningen.

Door middel van dit project wordt de komende twee jaren aandacht gevraagd voor vrijheid en veiligheid van vrouwen door middel van onder andere een collegetour die alle grote onderwijssteden aandoet.

In elke stad zal het thema veiligheid worden benaderd vanuit een specifieke invalshoek die past bij het profiel van die stad. Samen met burgemeesters, gastsprekers,

onderwijsinstellingen en Defensie worden er gesprekken georganiseerd. Studenten van wetenschappelijk onderwijs, hoger beroepsonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs worden nadrukkelijk uitgenodigd om mee te denken over oplossingen.

De tour is meer dan kennisdeling. Het is een oproep om verantwoordelijkheid te nemen, een aanvulling op bestaande onderzoeken en plannen en een uitnodiging om samen te werken aan structurele verbetering.

Vandaag eren wij een vrouw die laat zien wat mogelijk is. Morgen zal het gesprek worden voortgezet in andere steden - met andere stemmen, maar met dezelfde kern.

De veiligheid van vrouwen en meisjes is geen randvoorwaarde. Het is een fundament. Voor vrijheid. Voor onderwijs. Voor ontwikkeling. Voor vrede. Laat dat de rode draad zijn die ons verbindt!